

Kalajoen vesienhoitoryhmän Yhteisessä veneessä –hanke on toiminut kahden vuoden ajan ja edistänyt vesiensuojelutoimia Kalajoen vesistöalueella. Yhteisessä veneessä –hanke on Ympäristöministeriön rahoittama vesien- ja merenhoitoa edistävä hanke ja se on saanut rahoituksen (75 %) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Myös Ylivieskan kaupunki, joka toteutti hankkeen, ja Kalajoen vesienhoitoryhmä ovat rahoittaneet hanketta. Yhteisessä veneessä -hanke päättyi 31.3.2020.

Hankkeen aikana on vakiinnutettu ja tiivistetty Kalajoen vesienhoitoryhmän toimintaa. Kalajoen vesienhoitoryhmä on paikallisen keskustelun foorumi, joka neuvottelee vesien hoidosta ja käytöstä yhteistyössä paikallisen tulvaryhmän ja alueellisen vesienhoidon yhteistyöryhmän kanssa. Vesienhoitoryhmään on kutsuttu eri alojen edustajia alueen kunnista (Kalajoelta, Alavieskasta, Ylivieskasta, Sievistä, Nivalasta, Haapajärveltä ja Reisjärveltä), elinkeinoelämästä, etujärjestöistä ja yrityksistä. Kalajoen vesienhoitoryhmä on perustettu vuonna 2013 Vesikolmi Oy:n hallinnoimassa Meidän Kalajoki –hankkeessa, jonka jälkeen alueella on toteutettu useita hankkeita, joissa on suunniteltu ja toteutettu vesiensuojelutoimia ja lisätty tietoisuutta vesiensuojelusta, tulvasuojelusta, tulviin varautumisesta ja happamista sulfaattimaista.

Nyt Kalajoen vesienhoitoryhmään kuuluvat kunnat ovat alustavasti sopineet, että ryhmän toiminta jatkuu ja uusi yhteistyösopimus solmitaan vuosiksi 2020-2022. Myös Vestia Oy on luvannut jatkaa aktiivista yhteistyötä vesienhoitoryhmän kanssa ja toiminnan tukemista. Myös muut Kalajoen tilan edistämisestä kiinnostuneet toimijat ovat tervetulleita mukaan ryhmään.

Hankerahoitus on mahdollistanut vesienhoitoryhmän aktiivisen toiminnan Kalajoen alueella. Ryhmä on kokoontunut 2-3 kertaa vuodessa keskustelemaan vesiensuojelun ajankohtaisista asioista. Yhteistyö on tiivistynyt ja koonnut yhteen Kalajoen alueen vesiosajia ja sidosryhmiä. Vesienhoitoryhmä on jättänyt hankkeen aikana kaksi lausuntoa toisen vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueella sekä ehdotuksesta Pohjois-Pohjanmaan tulvariskialueiksi ja toisen Uudesta merenhoitosuunnitelman seurantaohjelmasta vuosille 2020-2026. Lausunnot, Kalajoen vesienhoitoryhmän kokousmuistiot ja tietoa alueella käynnissä olevista vesiensuojeluhankkeista on vapaasti saatavilla Meidän Kalajoki –nettisivulla: www.meidankalajoki.fi.

Hankkeen puitteissa perustettiin yksi metsätalouden pienkosteikko Ylivieskan Tuomiperälle. Tämä 0,3 ha kokoinen kosteikko sijaitsee Mertuanojan valuma-alueella yksityisen maanomistajan maalla. Lisäksi hanke teetätti kaksi kosteikkosuunnitelmaa. Ne suunnitteli Juha Siekkinen Kosteikkomaailmasta. Toinen toimenpidesuunnitelma tehtiin Ylivieskan Yrttinevalle, joka kuuluu Järviojan-Jukulaisojan valuma-alueelle, jonka vedet kulkevat Alavieskan kautta Kalajokeen. Maanomistaja on ollut aktiivisesti mukana kosteikon suunnittelussa. Toinen selvästi suurempi suunnittelukohde sijaitsee Reisjärven Onkilamminnevalle, joka on vanha toiminnasta poistunut turvetuotantoalue, jonka omistaa Reisjärven kunta. Alueelle on mahdollista perustaa patoamalla laaja-alainen n. 20 ha lintukosteikko. Valmiit kosteikkosuunnitelmat helpottavat rahoituksen hakemista kosteikkojen perustamiseen.

Kosteikko lyhyesti:

Kosteikkoja on monen tyyppisiä. Vesiensuojelullisissa toimissa kosteikot suunnitellaan ja rakennetaan, niin että kosteikkoon pidättyy valumavesien sisältämää kiintoainetta ja ravinteita. Näin vähennetään vastaanottavien vesistöjen kuormitusta. Kosteikot suunnitellaan niin, ettei niistä ole haittaa ympäröivien maiden kuivatukselle. Vaikutukset ovat yleensä päinvastaisia. Kosteikko mitoitetaan sen pienvalluma-alueelle sopivaksi ja huomioidaan vuoden sisäiset ja vuosien väliset vaihtelut vesimäärissä, jolloin

kosteikkoja voidaan myös käyttää hyödyksi tulvavesien hallinnassa ja tasata virtaamahuippuja. Kosteikot lisäävät ympäristön ja luonnon monipuolisuutta, kun niille muodostuu luonnostaan kosteikolle tyypillinen kasvillisuus ja erilaisten selkärangattomien yhteisö. Kosteikot palvelevat lähialueen nisäkkäiden lisäksi mm. muuttolintuja, jotka voivat käyttää kosteikkoa levähdyspaikkana.

Lisätietoja:

Ylivieskan kaupunki

Terhi Rahkonen, ympäristöasiantuntija

puh. 040 182 8781, terhi.rahkonen@ylivieska.fi

Tapio Koistinaho, ympäristöpäällikkö

Puh. 044 429 4227, tapio.koistinaho@ylivieska.fi

Kalajoen vesienhoitoryhmän ja vesiensuojeluhankkeiden kotisivu: <http://www.meidankalajoki.fi/>

Jokien patorakenteiden vaellusesteellisyyden selvitystyö

Maa- ja metsätalousministeriö määräsi vuonna 2019 ELY- keskuskeskukset aloittamaan jokialueilla sijaitsevien mylly-, pato-, saha- ja voimalaitosrakenteiden vaellusesteellisyyden selvitystyön. Selvitystyössä päivitetään Hertta- tietojärjestelmässä olevien tunnettujen vesistöarakenteiden tiedot ja kerätään kootusti tietoa mm. rakenteiden teknisestä kunnosta ja kalatalousluvista. Koko Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella tällaisia ennalta tunnettuja rakenteita on yhteensä 944 kappaletta. Selvitystyö saatiin valmiiksi Kalajoen vesistöalueen osalta vuonna 2019. Työtä jatkettiin syksyn aikana Pyhäjoella, josta se jatkuu vuoden 2020 aikana myös muille vesistöalueille. Koko Kalajoen vesistöalueella rakenteita oli ennakkotietojen perusteella yhteensä 166 kappaletta. Osa käytössä olevista rakenteista tunnettiin riittävän hyvin jo ennalta, eivätkä ne vaatineet maastotarkistuksia. Osa kohteista oli käytöstä poistuneita vanhoja mylly- tai sahailaitoksia, joiden kunto ja vaellusesteellisyys arvioitiin maastokäynnin yhteydessä. Valtaosa näistä kohteista todettiin kokonaan tai osittain hävinneiksi ja eikä niiden arvioitu aiheuttavan haittaa vesieliöiden liikkumisella.

Lisätietoja:

Pohjois-Pohjanmaan ELY- keskus

Vesitalousasiantuntija Jukka Tuohino

jukka.tuohino@ely-keskus.fi